

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ УЧИТЕЛЯ: ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ КИЇВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ СХІДНИХ МОВ № 1

Проскура О. І.,

директорка, вч.-методист, магістр управління освітніми закладами,
магістр державного управління, заслужений працівник освіти України
Київська гімназія східних мов № 1

Вступ. За впровадження Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) формування індивідуального професійного розвитку педагога має розпочинатись із самооцінювання, визначення тих компетентностей, здатностей, знань і умінь, які необхідно удосконалювати, щоб процеси навчання, виховання і розвитку учнів були наскрізними. Позиції, подані у розділі V «Опис трудових функцій» Професійного стандарту, вказують на забезпечення цієї цілісності компетентностями, якими мають володіти педагогічні працівники, виконуючи свої трудові функції, ґрунтовані на конкретних ціннісних орієнтирах.

Мета роботи. Проаналізувати освітню діяльність Київської гімназії східних мов № 1 з позицій Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024), акцентуючи управлінське лідерство.

Матеріали і методи. Аналіз наукових і публіцистичних джерел, реальних кейсів з практики педагогічних працівників Київської гімназії східних мов № 1, практичного досвіду з реалізації освітніх і міжкультурних програм. За результатами спостережень командної динаміки у процесі коригування управлінської моделі з огляду на трудові функції педагогів здійснювалася оцінка ефективності стратегічних освітніх інновацій і їх впливу на загальну картину розвитку закладу.

Результати й обговорення. Контент-аналіз Інтернет-ресурсів, що висвітлюють основні завдання професійної освіти педагогічних працівників, спонукає до висновку, що безперервне підвищення кваліфікації в умовах втілення професійних стандартів це: можливість формувати індивідуальну

освітню траєкторію у процесі тієї професійної підготовки, яка потрібна для подальшого кар'єрного й особистісного зростання; підвищення якості педагогічної діяльності (особливо за умов дистанційної і змішаної форм навчальної діяльності); розвиток учителя у середовищі професійного педагогічного колективу.

Мета професійної діяльності вчителя полягає в організації навчання і виховання учнів у процесі здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських і національних цінностей, а також розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, необхідних для успішної самореалізації і продовження навчання (за: [10, с. 2]). Тож упроваджуваний Професійний стандарт стає системотвірним в освіті, спонукає вчителів до розвитку особистості як професіоналів і наставників, зокрема передбачаючи, що педагоги мають [Там само, с. 7]:

а) сприяти: збереженню фізичного і психічного здоров'я, розвиткові здібностей здобувачів освіти, усвідомленню необхідності дотримуватися Конституції і законів України, поважати людську гідність і права людини, захищати суверенітет і територіальну цілісність України, формуванню вмінь здорового способу життя;

б) настановленнями і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі і цінностей (правда, справедливість, рівність, патріотизм, гуманізм, толерантність, працелюбність);

в) формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами.

За авторами методичних рекомендацій (І. Балуба, О. Венгловська, І. Новик, О. Стягунова [2, с. 28–29]), виокремимо такі основні моменти у цілевизначенні й індивідуальних професійних траєкторіях педагогічних працівників гімназії:

- SMART-цілі: освітні цілі формуються чітко і є вимірюваними, тобто, конкретними, досяжними, реалістичними і визначеними у часі;

- індивідуальні плани розвитку: на основі аналізу своєї діяльності вчителі розробляють індивідуальні плани розвитку, удосконалюють компетентності, беручи участь у підвищенні кваліфікації;
- наставництво і рефлексія: молоді педагоги і ті, хто обійняв нові посади, беруть участь у професійних заходах для розвитку практичних умінь, вивчають досвід колег;
- поточна діяльність і стандартні вимоги: вчителі ідентифікують свої сильні і слабкі сторони для подальшого удосконалення професійних умінь.

Професійний стандарт має стати корисним інструментом для аналізу педагогічної діяльності, моніторингу і формування траєкторії розвитку всієї освітянської спільноти. Але, як зазначають Н. Софій, І. Новик, О. Стягунова, О. Венгловська, Ю. Борисенко, І. Порфірян, його використання ще не досягло максимального рівня через недостатнє розуміння і відсутність інформаційної підтримки; для покращення ситуації необхідно розробити додаткові методичні ресурси, уточнити опис компетентностей і розширити впровадження педагогічного наставництва; молоді педагоги потребують більшої підтримки досвідчених колег для адаптації до вимог стандарту; і ще – одним із ризиків є сприйняття стандарту як інструменту зовнішнього контролю [11, с. 52–53].

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників має здійснюватися з огляду на сучасні ідеї, концепції, теоретичні напрацювання вчених у галузі педагогіки, психології і соціології, що сприятиме ефективнішій реалізації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти за впровадження відповідних педагогічних і освітніх технологій. Виходячи з означеного, сьогодні кваліфікований педагогічний працівник усеціло має усвідомлювати сутність професіоналізму, що пов'язується з феноменом акмеологічним – найвищою точкою не тільки зрілості особистості, а й зрілості професійної. Моделювання педагогічної діяльності і освітніх процесів дає розуміння важливості дотримання Професійного стандарту вчителя у частині підвищення кваліфікації. Інноваційна діяльність Київської гімназії східних мов № 1 розгортається саме завдяки зростанню професійності кадрів, новим ідеям,

сучасним концепціям (з-поміж них – гімназійна концепція розвитку освітньої дипломатії [9]), теоретичним здобуткам, педагогічному досвіду. Моніторингові матеріали за дослідно-експериментальною роботою Київської гімназії східних мов № 1 з теми «Реалізація інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів» і наукові публікації педагогічних працівників гімназії підтверджують ефективність інноваційної педагогічної діяльності за регулярного підвищення кваліфікації вчителів [3; 4; 5; 6; 7; 8]. Освітні експерименти, що включають нові технології і методи навчання, дають можливість педагогам і учням розвивати необхідні вміння для успіху в майбутньому. Підвищення кваліфікації і професійна перепідготовка педагогічних кадрів на сучасному етапі розвитку корелюють з модернізаційними процесами в освітній галузі загалом і з наближенням її до потреб і запитів споживачів освітніх послуг.

Ключ до успіху освітніх реформ залежить від учителя з сучасною професійною підготовкою і належним соціальним статусом. Важливо визначити чіткий перелік компетентностей і мотивувати педагогів до їх розвитку за належної оплати праці й оновленої системи підвищення кваліфікації. Підвищення кваліфікації вчителів має ґрунтуватися на аналізі їх діяльності і самооцінці відповідно до стандарту, що даватиме змогу створювати індивідуальні траєкторії розвитку для кожного педагога [1, с. 4–5]. Завдання системи педагогічної освіти – надати допомогу вчителю у виконанні норм затвердженого стандарту, підвищити обізнаність з його положеннями, вивчати спроможності педагогічних працівників щодо втілення загальних і професійних компетентностей у сучасному освітньому процесі.

А управлінське лідерство у цьому контексті вимагає від директора не лише стратегічних рішень, а й здатності створювати культуру довіри і взаємопідтримки у команді, що є основою для ефективної роботи за нинішніх складних умовах. Зміцнення морального духу колективу, ефективне делегування повноважень і створення умов для постійного професійного розвитку – це і підходи, і стратегія.

Висновки. У контексті Київської гімназії східних мов № 1, що активно прагне забезпечити суб'єктів освітнього процесу унікальними інструментами для розвитку (у тому числі міжкультурних умінь і освітньої дипломатії), директор як організатор не тільки створює середовище для зростання і розвитку як педагогів, так і учнів. Підтримка, мотивація і довіра з боку директора до педагогічного колективу є необхідними для досягнення високих результатів у навчанні учнів. Директор не має бути «невидимим» в освітньому процесі – його роль у створенні умов для розвитку педагогів і учнів є ключовою в успіху гімназії. Це – складний і відповідальний процес, що вимагає не тільки професіоналізму, а й здатності передбачати майбутнє і забезпечувати довгострокові результати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авшенюк Н., Андрощук І., Гриневич Л., Івашньова С., Ліннік О., Софій Н. Професійний стандарт учителя нового покоління. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40007/1/Linnik_O_PSVPSH.pdf
2. Балуба І., Венгловська О., Новик І., Стягунова О. Застосування професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: методичні рекомендації. Київ: УІРО, 2024. 54 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/11/uied-methodical-recommendations-21.11.2024.pdf>
3. Довгань В. Національні цінності в діалозі української та східних культур: освітні виміри, особливості формування особистості XXI століття. *Дидактика: теорія і практика*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 102–106. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713039>
4. Луцак О. Розвиток культурно-мовних і морально-громадянських цінностей учнів на уроках української мови: аксіологічні аспекти становлення особистості. *Дидактика: теорія і практика*. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 83–88. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712902>
5. Масловська Л. Мовленнєвий розвиток здобувачів освіти як носіїв культурно-мовних цінностей засобами української мови: результативність інноваційної діяльності. *Дидактика: теорія і практика*. Київ: Педагогічна

думка, 2018. С. 88–96. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712989>

6. Проскура О. І. Освітня дипломатія: визнання інноваційності педагогічної системи для освіти України XXI століття. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи*. Київ: Фенікс, 2019. С. 222–225. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/715675>

7. Проскура О. І. Сучасний заклад загальної середньої освіти: до проблеми суб'єкт-суб'єктної дефрагментації. *Modern research in world science*. SPC «Sci-conf.com.ua». Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 820–826. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-research-in-world-science-15-17-maya-2022-goda-lvov-ukraina-arhiv/>

8. Проскура О. І. Управління дослідно-експериментальною роботою як інноваційними змінами у педагогічній системі Київської гімназії східних мов № 1. *Україна, українська мова – світ XXI століття у діалозі культурно-мовних, морально-громадянських цінностей особистості та педагогічних систем*. Київ: Педагогічна думка, 2019. С. 376–392.

9. Проскура О. І., Луцак О. В. *Концепція розвитку освітньої дипломатії в управлінні гімназією*. Київ: Київська гімназія східних мов № 1, 2024. 32 с.

10. *Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»*. Наказ Міністерство освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf

11. Софій Н., Новик І., Стягунова О., Венгловська О., Борисенко Ю., Порфірян І. *Застосування професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: звіт за результатами дослідження*. Київ: УІРО. 2024. 54 с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/zvit-standart-vchytelya.pdf>